

SUNY ve OECD'li Ev Sahiplerimiz,

Yükseköğretim Liderleri,

Uluslararasılaşmaya İnanan ve Kuşkuyla Yaklaşanlar,

Değerli Meslektaşlarım ve Misafirler,

Bu sabah burada, yükseköğretimde uluslararasılaşmanın dinamiği üzerine düşünen, bu dinamiği uygulamaya koyan ve biçimlendiren seçkin bir akademisyen, yönetici ve profesyonel grubuna seslenmekten ayrı bir mutluluk ve onur duyuyorum. Eğitimin geç gelen ama derin ve yaygın etkisi göz önüne alındığında, yükseköğretimde uluslararasılaşma, dünyada gerçekleşecek olan değişimlerin önde gelen göstergelerinden biridir. Önümüzdeki on ya da yirmi yılda, kuşkusuz pek çok kişi eğitim yapılarımızda, ekonomilerimizde, politikalarımızda ve hatta değer yargılarımızda meydana gelen değişimi açıklamak için, uluslararasılaşmayı nihai bir unsur olarak tartışacaklardır. Bu konferansın dikkate değer yanı, uluslararasılaşmayı gelişim aşamasında düşünmek ve anlamlandırmak için buraya toplanmış olmamızdır. Her ne kadar uluslararasılaşmanın yükseköğretimdeki muhtemel etkileri bu salondakiler tarafından gayet iyi bilinse de, küreselleşme gündeminin uzmanları arasında bu konunun yeterli düzeyde sistemik ilgi ve tartışma yarattığını düşünmüyorum.

Bu yüzden, öncülük ettikleri ve bu etkinliği düzenledikleri için OECD'yi ve SUNY'yi içtenlikle kutlayarak başlamak istiyorum. Toplantılar boyunca, konuyla alakasız görünen ama aslında yükseköğretim dinamiklerine çok ciddi biçimde bağlı olan tartışmalara ışık tutabilecek değerli bilgiler edinmeyi heyecanla bekliyorum.

Bazı düşüncelerimi sizlerle paylaşmadan önce, hem sınırlarımı çizmek hem de söyleyeceklerimin konuyla ilgisini bir çerçeveye oturtmak amacıyla sizlere biraz kendimden söz etmek istiyorum

Özgeçmişime bakıp, küresel meselelere dair çalışmalar yapan bir kurumu yönettiğimi gördüğünüzde korkarım yükseköğretim hakkında değil de İran, Suriye, enerji güvenliği, AB krizi ve benzeri konular hakkında konuşmamı bekleyeceksiniz.

İtiraf etmeliyim ki genelde gerçekten de bu konular hakkında konuşuyorum.

Öyleyse, özellikle de bu salonda toplanmış bu denli engin tecrübeye sahip kişilerin karşısında, yükseköğretim konusundaki bir tartışmaya nasıl bir katkıda bulunabilirim?

Toplantıyı düzenleyenlerin nazik davetini aldığımda bunu ben de düşündüm ve biraz da endişelendim. Bu zorlu görevi kabul etmek konusunda tereddüt ettim ancak riski göze aldım ve şimdi buradayım.

Bu riski göze aldım çünkü küresel eğitimin, küreselleşmenin çok vurgulanmayan ama kilit gündem maddelerinden biri olduğunu ve çok büyük ve karmaşık bir sistem problemi niteliği taşıdığını düşünüyorum. Görev yaptığım kurumda ben ve arkadaşlarımla işlerinden biri de karmaşık ve iç içe geçmiş sistem problemlerini ele almak. Yükseköğretimin uluslararasılaşması, uzun vadeli küresel dinamiklerle ilgili herhangi bir tartışmanın bir parçasıdır ve öyle de olmalıdır. Ne var ki burada paylaşacağım görüşlerin şahsıma ait olduğunu, GIF'in görüşlerini yansıtmayabileceğini en başından söylemeliyim.

Sonrasında, son on yılda, bilinçli olarak üzerine düşünmemiş olsam da, yükseköğretimin uluslararasılaşması konusunun içine tekrar tekrar çekildiğimi fark ettim. Türkiye'nin en eski teknik üniversitesi olan İTÜ'nün rektörünün başdanışmanıydım. İTÜ'nün ilk AB 6. Çerçeve Programı (FP6) başvurusu sırasında, sayısız üniversiteler arası anlaşmada, önde gelen iki ABD üniversitesiyle ortak bir lisansüstü programının başlatılmasında, ve son olarak da SUNY ile ortak yürütülecek programın biçimlendirilmesinde yoğun biçimde çalıştım. SUNY Levin Center'ın ilk

başkanı Amiral Craine'le, sınırdışı işbirliği konusunda konuştuğumuz uzun bir toplantıyı bile anımsadım. SUNY o sıralarda bu vizyoner projeye başlıyordu ve tam da bu binada etkinlikler başlatmayı planlıyordu. Şimdi ben de bu binada, uluslararasılaşma hakkında konuşuyorum. Eğer yaşamda gizli örüntüler varsa, benim yaşamımda SUNY ve yükseköğretimde uluslararasılaşmanın tuhaf bir biçimde birbirine bağlı olduğunu düşünüyorum. Bu güzel binaya ve bu büyük kuruma bakınca, böylesi bir mutlu tesadüf için ancak şükran duyabilirim.

Ardından bir Türk üniversitesinin, bir Amerikan üniversitesi desteğiyle kurulmasında danışman olarak görev aldım, ancak proje gerçekleşmedi. Önde gelen üniversitelerden birinin Türkiye'ye gelmesi için de çok zaman harcadım ve bu çabam da geçen sene meyvesini verdi. Dolayısıyla bilinçli olarak farkında olmasam bile, Türkiye'de yükseköğreminin uluslararasılaşması konusunda on yılı aşkın bir süredir etkin bir oyuncu olarak çalışıyorum.

Ancak hepsinden önemlisi, bu konuşmayı hazırlar ve düşünürken, zihnimde birden başka bir fikir canlandı. Aslında uluslararası yükseköğretimin etkin bir oyuncusu olmaktan çok, onun oldukça stilize bir ürünü ya da çıktısıyım. Fark ettim ki insani sermayem üç ülkeye seyahat etti ve buralarda biçimlendi. Ben önce uluslararasılaşmanın bir ürünü oldum, sonra etkin bir aktörü haline dönüştüm.

Uluslararasılaşma konusuna bundan önce oldukça eğilmiş ve kavrayış geliştirmiş, bununla birlikte başka küresel dinamikler konusunda belirli bir uzmanlığa sahip biri olarak bir ihtimal yapabileceğim katkımın bugün ve yarın yapacağımız tartışmalara ışık tutmasını ümit ediyorum. Bir kez daha vurgulamak isterim ki bu salonda toplanmış olan engin tecrübe, sözlerime devam ederken beni gerçekten tevazuya zorluyor.

Değerli Konuklar,

Bugünlerde, gelecek hakkındaki tartışmalara belirsizlik ve karmaşıklık hakkında konuşarak başlamak alışılmış hale geldi. Bunun söz konusu tartışmaya bir katkıda bulunduğunu pek düşünmüyorum. Bilmenin imkansızlığı hakkında konuşmaktan ziyade, bildiğimiz şeyler hakkında düşünmek önemli. O yüzden bana göre neler bildiğimizi ortaya koymaya çalışacağım.

Küresel yükseköğretim konusunda bildiğimiz trendlerden bazıları neler?

Bilgi ekonomisinin genişlemesi ve gelişmekte olan pek çok ülkede orta sınıfın büyümesi, ortaöğretim sonrası eğitim bağlamında güçlü bir talep yaratıyor. Dolayısıyla eğitimin küresel anlamda kitleselleşmesi söz konusu ve doyma noktasına gelene kadar da gidilecek çok yol var gibi görünüyor, özellikle de Güney Asya (burada okula kayıt oranı hala dünya ortalamasının yarısından az), Sahra-altı Afrika (halen dünya ortalamasının dörtte biri) ve Arap dünyası gibi, genç nüfusun büyük artış göstermesi beklenen bölgelerde.

Talebi körükleyen, dünyanın dört bir yanında genç nüfusun artması ve okula kayıt oranlarının yükselmesi değil sadece. Yükseköğretimin geleneksel yaş grubu da genişliyor. Dünyanın pek çok yerinde yetişkin öğrencilerin yükseköğretim talebi de büyüyor. Dolayısıyla yükseköğretim talebinin küresel artışının arkasında, birkaç güçlü etmenin birleşimi var. Bu da muhtemelen uzunca bir süre devam edecek bir trend olacak. İşte büyük olasılıkla bildiğimiz bir şey!

İkinci olarak, bu hızla büyüyen talep karşısında devletlerin mali kaynakları ve var olan kurumların kapasiteleri yetersiz kalıyor. Bu talebi karşılamak için, küresel yükseköğretimde özel sektör desteğine ya da kaynaklarına giderek daha çok ihtiyaç duyuluyor, bu da yükseköğretime daha fazla sayıda özel sektör oyuncusu getiriyor. Bu oyuncular yükseköğretime ulusal ve uluslararası düzeyde ticari bir girişim olarak yaklaşıyor. Devlet bütçesinin karşılamak zorunda olduğu taleplerin çeşitliliği göz önünde bulundurulduğunda, özel sektörün bu alanda artan biçimde yer alması da kalıcı bir trend olacağı benziyor. Oldukça emin olduğumuz bir trend daha!

Bu da beni üçüncü konuya getiriyor: eğitime yönelik yüksek talep ve bunun özel sektör tarafından karşılanması, hem yerel hem de uluslararası eğitimde yeni dinamikler yaratıyor. Uluslararası öğrencilerin sayısı mutlak olarak artıyor. Ancak bu trendi doğru perspektife yerleştirmek gerekiyor. Uluslararası öğrencilerin yükseköğretimdeki toplam

öğrenci sayısına oranı nispeten küçük ve sabit. 100 yükseköğretim öğrencisinden yalnızca 1,8'i başka bir ülkede öğrenim görüyor. Her yıl 98,2 öğrenci hala kendi ülkesinde kalıyor. Üçüncü trend ise şu: uluslararasılaşma mutlak sayı olarak artıyor ama oran olarak aynı kalıyor. Benzer şekilde öğretim görevlisi hareketliliğinde de büyüme var ama büyük çoğunluğu, araştırma çalışmalarını kendi ülkelerinde sürdürüyor.

Dolayısıyla genel hatlarıyla bakıldığında, küresel ortaöğretim sonrası eğitimde artan talep ve artan özel sektör payı bağlamında temel bazı etmenler söz konusu. Uluslararasılaşmanın sayısal etkisi, bu geniş fay hareketlerine kıyasla daha sınırlı kalıyor.

Uluslararasılaşmanın önemi, daha geniş kapsamlı değişimi kolaylaştırması ve zorunlu kılmasında, denemelere ve ülkeler arasında yükseköğrenim uygulamalarının karşılıklı etkileşimine izin vermesinde yatıyor. Etkisi salt sayılardan çok, yükseköğretimde yeni mekanizmalar, modeller ve kombinasyonlar yaratmakta görülüyor. Değişimin kendisi değilse bile, değişimi sağlayan ana etmenlerden biri.

Kabaca bir resim çizdikten sonra, üç soru sormak istiyorum:

- 1.Bu trendlerin sonucunda yükseköğretim metalaşacak mı ve bu metalaşmanın sınırlarını ne belirleyecek?
- 2.Metalaşma, yükseköğretimin geleneksel kurumlarını ve mekanizmalarını nasıl değiştirecek? Bunun sonucunda daha çok çeşitlilik mi göreceğiz, tek tiplilik mi?
- 3.Devletler bu evrim sürecinde bir rol oynayabilir mi, oynamalı mı? Onların katılımı bu süreci nasıl etkiler? Yükseköğrenimde çoğulcu bir küresellik ortaya çıkar mı?

Bu soruların her birini ayrı ayrı ele almak gerekiyor, bu nedenle yalnızca taslak yanıtlarımı sizlere sunabileceğim.

Bu soruları yanıtlarken daha temel bir konuyla başlamak istiyorum. Eğitim konusunda düşünmenin doğru paradigması nedir? Bu konu yaygın biçimde ticaret terminolojisi kullanılarak, yani hizmet alışverişi olarak düşünülüyor. Bu tanımlama hiçbir zaman içime sinmedi- rahatsızlığım piyasaların ve eğitimin birbirlerinden ayrı tutulması gerektiğini düşündüğümde değil, eğitimin bildiğim bütün ticaret nesnelere farklı görünmesinden kaynaklanıyor.

Örneğin, eğitimi yalnızca parayla satın alamazsınız, en sınırlı varlığınız olan zamanınızla da ödeme yapmanız, yıllarınızı vermeniz gerekir. Bu nadir görülen bir ödeme koşuludur.

Eğitim, sizin üretkenliğinizi etkiler, o nedenle bir ölçüde sermaye malı gibidir. Ama sermaye mallarından farklı olarak eğitimi satamazsınız, hatta bedavaya bile veremez ve üzerinde hassas değişiklikler dahi yapamazsınız. Aldığınız eğitim, siz sevseniz de sevmeseniz de sizindir ve sizin kalır. Bir kere aldıktan sonra, fabrikanız kapanana kadar sürekli kullanmak zorunda olduğunuz bir makine düşünün. Bu geleneksel değil, tuhaf bir sermaye malı olurdu.

Eğitim, sağlık hizmeti gibi, deneyimlenen bir mal mıdır peki? Bunun da çok uygun düştüğünü sanmıyorum, çünkü üretkenlik açısından yarattığı sonuçlar oldukça farklı.

Dolayısıyla ticaret paradigmasının, tam anlamıyla yükseköğrenimin nitelikleriyle örtüştüğünü düşünmüyorum. Ortaklık sınırları içinde piyasa dışı bir alışverişin, yükseköğrenimin en azından bazı yönlerini tanımlamada çok daha uygun bir benzetme olduğunu düşünüyorum. Gittiğim üniversitelerle olan ilişkim, daha çok piyasa dışı ve uzun vadeli bir ilişkiye benziyor; burada üniversite, benim kariyerimin bir paydaşı haline gelmiş durumda.

Üniversite; pek çok öğrencinin insani sermayesine yatırım yapan ve ortağı haline gelen, bu öğrencilerden bazılarının da başarılı olarak kurumun toplumsal konumuna, itibarına ve geleceğine katkıda bulunacağını ümit eden bir risk sermayedarı gibidir. Öte yandan öğrenci ise buradaki kilit aktif varlığı olan insani sermayesi ile ilgili kararlar veren girişimci rolünde. Üniversiteyi, kendi insani sermayesine ortak olarak kabul ediyor, öğrenim yılları boyunca

üniversitenin kendi yönetim ekibine dahil olmasına ve ardından da pasif paydaş olarak kalmasına izin veriyor. Kariyeri boyunca üniversitenin ününden ve bağlantılarından yararlanıyor. Karşısına çıkacak kariyer fırsatlarının ne olacağını bilmediği için, üniversite gibi saygın bir yatırımcının, onun insani sermayesini genel anlamda meşru kılmasını ve onaylamasını arzu ediyor.

Ekonomi terminolojisinde, zihnimizde biçimlenmiş yükseköğretim, bir piyasa ticaretine değil, daha çok piyasa dışı, uzun vadeli bir ortaklığa benziyor.

Bu ortaklık, hangi koşullar altında bir piyasa ticaretine dönüşebilir? Bir üniversite ne zaman paydaş olmayı istemez, öğrenci de üniversiteyi ne zaman uzun vadeli bir ortak olarak görmek istemez?

Ortaklıkla ilgili karışıklıklar, belirsizlik olduğunda bir anlam ifade eder. Beceriler net bir biçimde tanımlandığında, eğitim sırasındaki beceri transferinden beklenen fayda belirlidir, beceri transferi de kolayca gerçekleştirilir ve ortaklık ihtiyacı ortadan kalkar. Profesyonel piyasada iyi tanımlı bir fiyatı olan, iyi tanımlı bir beceri öğrenebildiğinizde, üniversiteyle piyasa ticareti daha doğru bir benzetme haline geliyor.

Maaşınızı önceden belirlenmiş bir miktarda artıracak bir bilgisayar programlama dili öğrenmeniz, bir ortaklık ilişkisi gerektirmez, bu bir piyasa ticaretidir. Ama eğer toplumunuzdaki teknoloji öncülerinin, akademik liderlerin ya da toplumsal yenilikçilerin arasında olmak istiyorsanız, bu hedef öyle geniştir ve eğitimin içeriğiyle hedef arasındaki bağ öyle muğlak ki piyasa ticareti paradigması anlamsız hale gelir, bu durumda uzun vadeli ortaklık daha uygundur.

Dolayısıyla bir becerinin katma değeri dar bir şekilde tanımlandığı ve eğitimin içeriğiyle o beceri arasındaki bağ net olduğu ölçüde, ticaret modeli anlam taşır. Bu netlik yok olduğunda, ticaret modelinin yerini ortaklık modelinin aldığı düşünüyorum.

Bu ayırım bize yükseköğretimin geleceği hakkında ne söylüyor? “Akıllı telefon uygulamaları” gibi net olarak tanımlanmış, uygulanabilen ve fiyatlandırılan becerilere mi talep olacak, yoksa daha az tanımlı, daha yaratıcı ve daha muğlak “girişimci” (sözcüğün genel anlamıyla) becerilerine mi talep olacak?

Yaratıcı işlerin artacağını ve ortaklık modelinin haklı çıkacağını söylemek cazip geliyor. Ancak bilgi ekonomisi genişledikçe, onu oluşturan adımların çoğunun somutlaşacağını ve birer rutine dönüşeceğini sanıyorum. Yakınlarda yaptığım bir yazışmada, Londra’daki finans analistlerinin, bilanço işlerini giderek artan bir biçimde Hindistan’daki asistanlarına yaptırdığını öğrendim. Bilanço becerisi, analitik değerlendirme becerisinden ayrılmış durumda. Ben bankacılık sektöründeyseniz durum böyle değildi ve işin her aşamasını bizzat gerçekleştirmek zorundaydım.

Bilgi ekonomisi genişledikçe ve uzmanlaşma iyice yerleştikçe, meta becerileri ve meta olmayan beceriler eş zamanlı olarak artacak. İlkinin vermek pazar ticaretine benzeyecek, ikincisini vermek ise ortaklıklara.

Meta olan ve olmayan becerilere yönelik talebin göreceli büyüme hızı, hem ulusal hem de uluslararası bağlamda yükseköğretimdeki değişimi büyük ölçüde belirleyecek. Bilgi ekonomisinin nasıl evrileceği ve beceri taleplerinin nasıl bir yol izlemesinin beklendiği, başka bir gün ele alınması gereken apayrı bir tartışma konusu. Buna bugün girmeyeceğim.

Yine de, bilgi ekonomisinin evriminin, yükseköğretimde ortaya çıkacak değişimlerin ana belirleyicisi olduğuna inanıyorum. Yeni ekonominin beceri taleplerinin kompozisyonu, yükseköğretimdeki metalaşmanın sınırlarını çizecek.

Yükseköğretimdeki metalaşmanın sınırları hakkındaki ilk sorumun yanıtını böylece vermiş oldum.

İkinci sorum, bu metalaşmanın geleneksel eğitim yapıları üzerindeki etkisi hakkındaydı. Bir ürün, bir beceri, iyi tanımlanabilir ve kolayca ticareti yapılabilir hale geldiğinde, özel yapılar talep edilen bu becerinin sunulması için, uygun maliyetli yollar arayacaktır.

Piyasanın meta becerileri sunmak için gösterdiği telaşlı çabasının arkasındaki temel dinamik muhtemelen , devletlerin izin verdiği ölçüde, var olan kurumsal yapı ve yöntemlerin ayrıştırılıp, yeniden gruplandırılacak olmasıdır. Sanırım, en karlı modellerin saptanması için şu anki yapıların piyasada tecrübe edilmesiyle test edileceği bir döneme girmiş bulunuyoruz.

Araştırma ve öğretim, lisans ve lisansüstü eğitim, öğretim ve değerlendirme gibi gruplandırmalar şimdiden sınanmaya başlandı ve bu dinamik yükseköğrenimin bütün boyutlarında süreceğe benziyor. Benzer şekilde eğitimle ilgili zaman kısıtları da deneyimlemeye açık hale geldi. Yetişkin öğrencilerin, kendi tempolarına uygun yarı-zamanlı, modüler eğitim talep etme olasılıkları yüksek.

Meta becerilerin sunulması için, finansal anlamda sürdürülebilir kurum ve yolların bulunması için piyasaların var olan gruplandırmaları bozup yeni gruplandırmalar yaratması, dönüştürücü bir güç olabilir. Bir adım geri gidip bu noktada söylediklerime açıklık getireyim. Bu dönüşüm hakkında bir değer yargısında bulunmuyorum, yalnızca beklenen değişimi nasıl modellediğimi sizlere aktarmaya çalışıyorum.

Yetkililerin böyle bir deneyimlemeye onay vermesi halinde, uzun vadeli sonucun çeşitlilik mi olması beklenmeli, yoksa tek tiplilik mi? Bu deneyimleme dinamik bir süreç olduğu ve bilgi ekonomisinin talepleri sürekli evrileceği için, yükseköğretim kurumlarında yeni bir kalıcı dengeye ulaşacağımızı sanmıyorum. Bu anlamda, piyasa değişiminin itici güçleri düzenli olarak çeşitlilik enjekte edecektir.

Ancak öğrencilerin coğrafi yoğunluğu ya da belirli disiplinlerde meta becerilerin yoğunlaşması gibi, karlılığı belirleyecek temel faktörler, belirli bölgelerde tek tiplilik yaratabilir.

Bu süreçte uluslararasılaşmanın rolü nedir? Uluslararasılaşma, değişik modellerle piyasa deneyleri yapılması için gerekli olan nizami açılış sağlayabilir. Ne var ki, bu tecrübelerden bazıları yükseköğretimin büyük kısmının gerçekleştiği ulusal yapılar tarafından benimsenirse, gerçek etkisi ortaya çıkacaktır. Uluslararasılaşma, bunun için çok önemli bir sınama alanı sağlayabilir, ulusal kabul görme ise etkiyi belirleyecek kilit unsur olacaktır.

Bu da beni son soruma, ulusal devletlerin, bilgi ekonomisindeki beceri metalaşmasının gücüne ve yükseköğretimi biçimlendirmede özel sektörün deneyimlemelerine karşı koyma yetisi ve istekliliğine getiriyor.

Devletlerin karşı koyma yetisine bakarsak, hala karşı koyma dirayetini göstereceklerini düşünüyorum. Yükseköğretimin çok büyük bir bölümü hala ulusal ve devletler önemli ölçüde finansal ve/veya düzenleyici kontrole sahip. Kalite kontrolü ve akreditasyon ihtiyacı göz önünde bulundurulduğunda ve öğrenci mobilitesinin maliyetleri de hesaba katıldığında, devletlerin düzenleyici gücünün daha uzun bir süre etkili olacağı söylenebilir.

Ancak becerilerin metalaşmasına ve kurumların yeniden biçimlenmesine karşı koyma konusunda istekli olmaları tamamen farklı bir konudur. Yükseköğretimde toplumsal değerlerin, geleneklerin ve kalitenin korunması için düzenleyici otoritenin geniş kapsamlı kullanılması, muhtemelen yükseköğretimin kitleleşmesini yavaşlatacaktır. Ancak bütün dünyada yükseköğretime yönelik talepteki büyük artış düşünüldüğünde, bu siyasal olarak mümkün olmayabilir. Mali kısıtlar ve kamuoyunun yükseköğrenim talebi göz önünde bulundurulduğunda, siyasal kaygılar devletleri yükseköğretimde piyasa güçlerini engelleme konusunda sınırlandıracaktır.

Bu nedenle yetkililer için pratik olan denge noktası, kamuoyunun eğitim hakkı talebi ile, düzenlemeler aracılığı ile yükseköğrenim değerlerinin korunması arasındadır.

Bu denge noktası büyük olasılıkla ülkeden ülkeye farklılık gösterecektir ve kitleleşmenin baskıları da bu farkın biçimlenmesinde çok önemli bir rol oynayacaktır.

Avrupa ülkeleri yükseköğretim talebi konusunda nispeten doygun piyasalar olduğu için, yeni modelleri benimsemede daha muhafazakar davranacaklardır ve bu da büyük olasılıkla yüksek seviyeli niş alanlarla sınırlı kalacaktır. Okula kaydolma oranlarının durağanlaşması kaygısı taşıyan ABD ise, maliyetleri düşürmek için yeni yapılara daha esnek

yaklaşabilir. Kitleselleşme baskısını hisseden ama kalite konusunda giderek daha çok kaygılanan Çin, iki aşamalı bir strateji izleyebilir. Bunun sonucunda da pekala küresel çoğulculuk çıkabilir.

Değerli Katılımcılar, Sevgili Meslektaşlarım,

Anlatmaya çalıştığım temel şey, yükseköğretimde kitleselleşmenin ve özel sektör katılımının güçlü ve etkili değişim unsurları olduğu, bunların ise yükseköğretimle ilgili derin ve kolay kolay değişmeyecek ulusal hedefler ve kaygılarla dengelenip sınırlandırıldığıdır. Uluslararasılaşma, bu dönüşümde deneyimlemenin ve karşılıklı etkileşimin kilit unsurudur, ancak kısa vadede sayısal olarak etkisinin sınırlı kalması çok muhtemeldir.

Dönüşümün doğasına baktığımızda, bilgi ekonomisinin evrimi ve yarattığı beceri taleplerinin yapısı belirleyici faktörler olacaktır. Metalaşmış becerilere ve girişimci, yaratıcı becerilere olan göreceli talep, yükseköğretimin görünümünü şekillendirecektir.

Yükseköğretim kurumlarının, beceri piyasalarında ticaret yapan ya da öğrencilerinin başarılarına uzun vadeli birer ortak olarak katılan kurumlar olarak formüle edilmesi, sürekli evrilen bilgi ekonomisinin beceri yapısını yansıtacaktır.

Üç ülkenin önde gelen yükseköğretim kurumlarında öğrenerek, düşünerek ve ders vererek uzun ve mutluluk dolu yıllar geçirmiş biri olarak umudum; kurumların, mezunlarının önceden kestirilemeyecek başarılarına kendini adanmış ortaklar olarak katılmayı sürdürdüğü idealize bir yükseköğrenim modelini yaşatabilecek kadar yaratıcı olmamızdır.

İtiraf etmek gerekir ki, herkes için eğitime dönük katılımcı ortaklık modelinin karşısında güçlü demografik ve ekonomik engeller bulunmaktadır. Bu engelleri aşmak için yükseköğretim uzmanlarımızın, liderlerinin ve şekil verenlerin motivasyonu, kararlılığı ve yaratıcılığı gerekli olacaktır.

Neyse ki bugün tam da bu liderlerin arasında bulunmaktayım ve geleceğimiz hakkında cesaretlendiriliyorum.

Organizatlara bugün beni davet ettikleri için teşekkür ederim; önümüzdeki iki gün boyunca konuşmalarımızdan yeni şeyler öğrenmek için sabırsızlanıyorum.

Sabrınız ve dikkatiniz için çok teşekkür ederim.